

Guia docent

Curs acadèmic 2015-2016

Observació i innovació sobre la pràctica en l'aula d'Educació Infantil

Titulació: Grau en Mestre/a en Educació Infantil

Departament: Didàctica i Organització Escolar

Caràcter: Formació bàsica

Curs: Segon

Crèdits ECTS: 6

Codi: 33611

Grup: 2S

Horari de classe: dilluns, 19:30-21:30 h; dimecres, 17:30-19:30 h

Tutoria: dilluns, 18:30-19:30 h (despatx P 02.15); dimecres, 19:30-21:30

Llengua: Valencià

Professora responsable: María Josefa Escrihuela Oltra

Professor coordinador: Bernardino Salinas Fernández

Correu electrònic: M.Josefa.Escrihuela@uv.es

1 RESUM

L'objectiu bàsic de l'assignatura és d'introduir les i els estudiants del títol de Grau de Mestre en Educació Infantil en els processos d'observació, avaluació i investigació en l'àmbit de l'Escola Infantil i en els processos d'ensenyança i aprenentatge en el període d'escolarització de zero a sis anys. Així mateix, es pretén que eixa introducció en els processos d'observació, avaluació i investigació tinga un caràcter tant individual com col·lectiu, ja siga en l'aula, en hora de classe, o fora d'ella. El supòsit que dóna fonament a l'existència d'esta assignatura en el pla d'estudis és la consideració del mestre o mestra com un educador el procés de desenvolupament professional del qual es fonamenta en la competència de pensar i reflexionar sobre la pròpia pràctica des d'una perspectiva d'investigació-acció. La dita competència, d'altra banda, ha d'estar fonamentada en un coneixement i domini de les bases i diferents perspectives entorn de la investigació didàctica, i sobre l'estat actual quant a investigació en l'àmbit de l'Escola Infantil. D'altra banda, l'observació en l'aula, els instruments i procediments per a l'arregla, sistematització i interpretació de la informació que es genera en la pràctica quotidiana, són els elements que configuren la base de l'avaluació en Educació Infantil, avaluació que, en la seua naturalesa és contínua, global, sistemàtica i qualitativa. En eixe sentit, el coneixement i domini d'eixos instruments i els supòsits epistemològics que els fonamenten formen part de l'assignatura.

2 CONEIXEMENTS PREVIS

Competències i coneixements d'altres assignatures:

- Infància, Salut i Alimentació
- Psicologia del Desenvolupament
- Didàctica General
- Organització i Direcció de Centres

3 COMPETÈNCIES

3.1 Comunes al Grau en Mestre/a en Educació Primària i Mestre/a en Educació Infantil

- Expressar-se de manera oral i per escrit correctament i adequadament en les llengües oficials de la Comunitat Autònoma.
- Utilitzar amb solvència les tecnologies de la informació i de la comunicació com a eines de treball habituals.
- Analitzar i incorporar de forma crítica les qüestions més rellevants de la societat actual que afecten l'educació familiar i escolar: impacte social i educatiu dels llenguatges audiovisuals i de les pantalles, canvis en les relacions de gènere i en les relacions intergeneracionals, multiculturalitat i interculturalitat i discriminació i inclusió social i desenvolupament sostenible; i també promoure accions educatives orientades a la preparació d'una ciutadania activa i democràtica, compromesa amb la igualtat, especialment entre homes i dones.
- Promoure el treball cooperatiu i el treball i esforç individual.
- Assumir que l'exercici de la funció docent ha d'anar perfeccionant-se i adaptant-se als canvis científics, pedagògics i socials al llarg de la vida.
- Conèixer els processos d'interacció i comunicació a l'aula.
- Reconèixer la identitat de cada etapa i les característiques cognitives, psicomotores, comunicatives, socials i afectives.
- Dissenyar, planificar i avaluar l'activitat docent i l'aprenentatge a l'aula en contextes multiculturals i de coeducació.
- Saber treballar en equip amb altres professionals de dins i de fora del centre en l'atenció a cada estudiant, en la planificació de les seqüències d'aprenentatge i en l'organització de les situacions de treball a l'aula i en l'espai de joc.
- Conèixer i aplicar metodologies i tècniques bàsiques d'investigació educativa.
- Ser capaç de dissenyar projectes d'innovació identificant indicadors d'avaluació.
- Comprendre que l'observació sistemàtica és un instrument bàsic per reflexionar sobre la pràctica i la realitat, i també per contribuir a la innovació i a la millora en educació.

— Identificar i planificar la resolució de situacions educatives que afecten estudiants amb diferents capacitats i diferents ritmes d'aprenentatge, i adquirir recursos per afavorir la integració.

3.2 Pròpies del Grau en Mestre en Educació Infantil

- Conèixer els objectius, continguts curriculars i criteris d'avaluació de l'Educació Infantil.
- Promoure i facilitar els aprenentatges en la primera infància des d'una perspectiva globalitzadora i integradora de diferents dimensions: cognitiva, emocional, psicomotora i volitiva.
- Dissenyar i regular espais d'aprenentatge per a Educació Infantil en contextos de diversitat que atenen les singulars necessitats educatives dels estudiants, la igualtat de gènere, l'equitat i el respecte als drets humans.
- Fomentar la convivència a l'aula de Educació Infantil i fora d'ella, abordar la resolució pacífica de conflictes i observar sistemàticament contextos d'aprenentatge i convivència i reflexionar sobre ells.
- Reflexionar en el grup d'Educació Infantil sobre l'acceptació de normes i el respecte als altres.
- Promoure l'autonomia i la singularitat de cada xiquet i xiqueta com a factors d'educació de les emocions, els sentiments i els valors en la primera infància.
- Conèixer l'evolució del llenguatge en la primera infància, saber identificar possibles disfuncions i vetlar per la seua correcta evolució.
- Abordar amb eficàcia situacions d'aprenentatge de llengües en contextos multiculturals i multilingües en Educació Infantil.
- Dominar l'ús de diferents tècniques d'expressió adequades per a Educació Infantil.
- Conèixer les implicacions educatives de les tecnologies de la informació i la comunicació, i en particular de la televisió, en la primera infància.
- Conèixer fonaments de dietètica i higiene infantils.
- Conèixer fonaments d'atenció primerenca i bases i desenvolupaments que permeten comprendre els processos psicològics i la construcció de la personalitat en la primera infància.
- Conèixer l'organització de les escoles d'Educació Infantil i la diversitat d'accions que comprén el propi funcionament.
- Actuar com a orientador de pares i mares en relació amb l'educació familiar en el període de 0 a 6 anys i dominar habilitats socials en el tracte i relació amb la família de cada estudiant i amb el conjunt de les famílies.
- Reflexionar sobre les pràctiques d'aula per innovar i millorar la labor docent en Educació Infantil.

- Adquirir hàbits i destreses per a l'aprenentatge autònom i cooperatiu i promoure'l adequadament durant la primera infància.
- Comprendre la funció, les possibilitats i els límits de l'educació en la societat actual i les competències fonamentals que afecten els col·legis d'Educació Infantil i els respectius professionals.
- Conèixer models de millora de la qualitat amb aplicacions als centres educatius per a Educació Infantil.

3.3 Competències de l'assignatura

- Comprendre que la dinàmica diària en Educació Infantil és canviant en funció de cada xiquet o xiqueta, grup i situació; i tenir capacitat per ser flexible en l'exercici de la funció docent.
- Conèixer els factors que afecten la dimensió pedagògica i organitzativa des de la interacció amb els professionals d'un centre i saber promoure la participació en activitats col·lectives i en el treball cooperatiu amb el propòsit de contribuir a la millora i innovació del centre.
- Conèixer i valorar experiències innovadores dins l'àmbit de l'Educació Infantil.
- Conèixer i analitzar les polítiques educatives, el desplegament legislatiu i la incidència en les reformes i innovacions educatives sobre Educació Infantil.
- Tenir la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants per emetre judicis pedagògics que incloguen una reflexió de qüestions d'índole social, científica o tècnica i ètica sobre la primera etapa d'escolarització.
- Diagnosticar necessitats, situacions complexes i possibilitats de les persones per fonamentar les accions educatives.
- Dominar les tècniques d'observació i registre.
- Abordar anàlisis de camp a través de metodologia observacional utilitzant tecnologies de la informació, documentació i audiovisuals.

4 RESULTATS D'APRENTATGE

S'espera que deriven, en major o menor intensitat, de les situacions i activitats d'ensenyança que a este efecte es dissenyaran atenent les competències, el contingut, les característiques dels i les estudiants i el context. Es prendrà com a element de partida el coneixement, comprensió i capacitat d'anàlisi i de síntesi dels diferents models de racionalitat (tècnica, interpretativa i crítica) a l'hora d'identificar i pensar els problemes de la pràctica de la docència en Educació Infantil.

S'esperen els següents resultats d'aprenentatge:

- Capacitat d'observar i identificar la realitat de la pràctica en l'aula com un espai de complexitat, allí on s'establixen unes relacions dinàmiques entre l'ensenyança preactiva i postactiva amb l'ensenyança interactiva, partint del tipus de decisions que en eixos espais professionals es prenen i de la racionalitat en què es sustenten.
- Coneixement i habilitat de diferenciar els fonaments i les conseqüències didacticopedagògiques d'una escola transmissiva i una escola constructiva en relació als recents plantejaments sociocrítics en la concepció d'“infància” i en la concepció de desenrotllament professional docent.
- Anàlisi i coneixement del paper de la innovació i el canvi en l'àmbit de l'Educació Infantil en les seues dimensions polítiques, tècniques i pedagògiques.
- Capacitat d'anàlisi, de disseny, d'experimentació i d'avaluació d'instruments d'observació i investigació sobre la pràctica docent i organitzativa en Educació Infantil.
- Coneixement, comprensió, capacitat d'anàlisi, capacitat de síntesi i elaboració de judicis fonamentats entorn dels fonaments de la investigació-acció i la seua identificació com a forma de desenrotllament professional i com a forma de desenrotllament organitzatiu en una escola infantil.

5 CONTINGUTS

MÒDUL 1

CONCEPCIÓ DE L'EDUCACIÓ INFANTIL

- Noves perspectives a l'hora de pensar la infància.
- L'escola com a transmissió i l'escola com a construcció.
- La competència professional.

MÒDUL 2

INNOVACIÓ EN EDUCACIÓ INFANTIL

- L'Educació Infantil com a marc propici per a innovar.
- El paper del xiquet a l'aula.
- Noves perspectives en el pensament i treball a l'escola infantil.

MÓDUL 3

ENSENYAR I INVESTIGAR

- La investigació-acció com a desenvolupament professional i organitzatiu de l'escola.
- Instruments d'observació i investigació sobre la pràctica docent i organitzativa en Educació Infantil.
- Comunicació de coneixement.

MÒDUL 4

ENSENYAR I APRENDRE

- L'escola infantil com a organització que aprèn des de la cultura de la col·laboració i el tractament de la diversitat.
- El treball col·laboratiu com a necessitat professional.
- El creixement de l'escola.

6 VOLUM DE TREBALL

ACTIVITATS PRESENCIALS

Classes teoricopràctiques: 60 hores

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Estudi i treball autònom: 90 hores

TOTAL: 150 hores

7 METODOLOGIA DOCENT

PRINCIPIS

- Afí als Estatuts de la Universitat:
 - Drets dels i de les estudiants
 - Dedicació a la docència i atenció a l'alumnat
- Base constructivista
- Marc d'aprenentatge cooperatiu
- Docència fonamentada en el disseny i exercici d'activitats i situacions a través de les quals els i les estudiants tinguen les majors possibilitats de construir el seu propi aprenentatge.
- Respecte i ajust als aspectes relatius a la docència previstos en el document de verificació del títol.

RECURSOS

- Tractament temàtic dels continguts.
- Resolució i debat en torn de qüestions, pràctiques i problemes plantejats en el transcurs de les sessions, tant de forma individual com col·lectiva.
- Tutories.
- Disseny de projectes d'innovació educativa.
- Pràctiques i aportacions personals.

8 AVALUACIÓ

ASSUMPCIÓ

Determinació de la qualitat o mèrit de l'aprenentatge

OBJECTE

- Competències comunes a les matèries del títol.
- Competències específiques de l'assignatura.

TIPUS

- Contínua
- Global
- Orientadora
- Formativa

QUALIFICACIÓ

- Representació última del procés d'avaluació.
- Reflex de l'aprenentatge individual:
 - Adquisició de coneixements.
 - Canvis intel·lectuals i personals en trobar-se amb situacions que exigixen desenvolupar capacitats de comprensió i raonament.

CRITERIS

- Coneixement i comprensió dels conceptes propis de l'assignatura, i capacitat per a utilitzar-los de forma precisa oralment i per escrit.
- Assistència a classe.
- Realització de pràctiques.
- Capacitat per argumentar de forma raonada en torn de posicionaments professionals, ètics i epistemològics enfront de situacions educatives i escolars.
- Capacitat d'expressar-se de forma correcta oralment, i sense faltes d'ortografia per escrit.
- Participació en activitats complementàries generals del centre i en les particulars de l'assignatura.

PROCEDIMENTS

- Entrega puntual de pràctiques individuals i de grup.
- Qualitat de les pràctiques.

- Participació en activitats presencials:
 - Individuals:
 - Tasques de classe
 - En grup:
 - Comentaris sobre textos escrits.
 - Sessions de grup de treball:
 - 1.ª Projecte de grup de treball
 - 2.ª Planificació
 - 3.ª Acció
 - 4.ª Observació (I)
 - 5.ª Observació (II)
 - 6.ª Reflexió (I)
 - 7.ª Reflexió (II)
 - 8.ª Póster
 - 9.ª Comunicació
 - 10.ª Preparació de les exposicions de grups de treball
- Activitats no presencials:
 - Pràctica obligatòria: Entrevista a un xiquet o a una xiqueta de 3 a 6 anys.
 - Treball voluntari: Recensió sobre referència de la guia docent.
- Proves orals.
- Proves escrites.

PUNTUACIÓ

A. Individual

— Assistència a classe (85 %) amb presentació de les tasques requerides	1
— Exposició de notícia sobre l'assignatura	1,2
— Entrevista a un xiquet o a una xiqueta de 3 a 6 anys	1,2
— Participació en Setmana d'Activitats Complementàries	0,6
— Examen escrit	2
— Treball voluntari	1
<i>Puntuació màxima en treball individual</i>	<i>7</i>

B. Grup

— Projecte de grup de treball	0,5
— Projecte d'investigació-acció	2
— Comunicació escrita	0,5
— Póster	0,5

— Comunicació oral	0,5
<i>Puntuació màxima en treball en grup</i>	4
<i>Puntuació màxima en l'assignatura</i>	10

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Dahlberg, G., Moss, P. i Pence, A. (2005). *Más allá de la calidad en educación infantil*. Barcelona: Graó.
- De la Herrán, A. i Paredes, (coord.) (2008). *Didáctica general: la práctica de la enseñanza en Educación Infantil*. Barcelona: Graó.
- Ibáñez, S. (2010). *El proyecto de Educación Infantil y su práctica en el aula*. Madrid: La Muralla.
- Shores, E.F. i Grace, C. (2004). *El portafolio paso a paso*. Barcelona: Graó.

Complementàries

- Comas, A., Lorenzo, N., Piqué, B. (2011). *Estratègies de pràctica reflexiva en la formació inicial de mestres d'Educació Infantil*. Barcelona: Graó.
- Elliot, J. (1997). *La investigación acción en educación*. Madrid: Morata.
- Flick, U. (2004). *Introducción a la investigación cualitativa*. Madrid: Morata
- Stenhouse, L. (1987a). *La investigación como base de la enseñanza*. Madrid: Morata.
- Peeters, J. (2008). *The construction of a new profession. A European perspective on professionalism in Early Childhood Education and Care*. Amsterdam: SWP.

Webgrafia

<http://www.cece.gva.es>

<http://www.cnce.mecd.es/enlaces/infantil.htm>

<http://www.cnice.mecd.es/recursos/infantil/>

<http://www.infantil.profes.net/>

<http://didac.unizar.es/ilbernal/docuinf.html>

http://categorias.ozu.es/Educacion_y_formacion/Educacion_infantil/

<http://www.maestroteca.com/browse.php3?cat=4>

<http://atravesdelainfancia.blogspot.com/>